

อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

ดร.มุกดา เลขะวิวัฒน์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

กลุ่มงานนิเทศการศึกษา กองการศึกษา เทศบาลเมืองแพร่
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล

เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรม

จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม

แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

ดร.มุกดา เลชะวิวัฒน์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

กลุ่มงานนิเทศการศึกษา กองการศึกษา เทศบาลเมืองแพร่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำนิยม

การเติบโตในลู่วิ่งของตนเองอย่าง ดร.มุกดา เลชะวิวัฒน์ ศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยนานาชาติ เชี่ยวชาญ สำนักงานเทศบาลเมืองแพร่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย นับได้ว่าเป็นนักการศึกษาที่มีความขยันหมั่นเพียร ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ นอกจากจะเป็นนักการศึกษาที่มีความทันสมัยแล้ว “พื้มุกดา” ยังเป็น “หม่าม้า” ที่ประยุกต์ใช้วิชาการศึกษามาดูแลบุตรในชีวิตจริงให้บังเกิดผลดีและมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น นับเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคมไทยอีกด้านหนึ่งของผู้หญิงทำงาน (Working Woman) ที่ไปได้สวยทั้งงานและการใช้ชีวิตครอบครัว นับได้ว่ามีความหวังใจและเข้าใจความต้องการของเยาวชนไทยอย่างแท้จริง

หนังสือ “อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัลเข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนนวัตกรรม แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้” เป็นอีกเล่มหนึ่งที่นำเสนองานเขียนที่มีคุณภาพ ผมเชื่อมั่นว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อนักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ขอให้ผู้เขียนรักษาสุขภาพให้แข็งแรงและเสียสละเวลาเขียนหนังสือเล่มอื่นๆ ต่อไป

ดร.พิเชฐ โพธิ์ภักดี
รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนิยม

หนังสือ “อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้” เป็นการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของ ดร.มุกดา เลชะวิวัฒน์ ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ที่มีทั้งความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศศึกษา เนื้อหาของหนังสือมีทั้งหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ตลอดจนมีการนำเสนออนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล การนิเทศควรให้ความสำคัญต่อ Generation ของนักเรียน รูปแบบการนิเทศที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา การพัฒนาหลักสูตร นวัตกรรม PLC และแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่สามารถนำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนั้น หนังสือ “อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้” จึงเป็นประโยชน์สำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา กรรมการนิเทศการศึกษา ภายในสถานศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา

ดร.สุวรรณ พินตานนท์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

คำนิยม

ในฐานะผู้บังคับบัญชา ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เห็นนวัตกรรมการศึกษา “อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล สร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้” ผลงานอันทรงคุณค่าเล่มนี้จาก ดร.มุกดา เลชะวิวัฒน์ หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำเสนอแนวคิด แต่ยังเป็นการจุดประกายและฉายภาพอนาคตของการนิเทศการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างแท้จริงผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นที่ครอบคลุมและรอบด้าน ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพและโอกาสใหม่ๆ ที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามาช่วยยกระดับคุณภาพการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สิ่งที่ผมประทับใจเป็นพิเศษคือ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในบริบทของการศึกษาไทยยุคใหม่ ผู้เขียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติได้อย่างน่าสนใจ โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการปรับตัวและพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร ศิษยานิเทศก์ คณะครูให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผมเชื่อมั่นว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มือและแรงบันดาลใจที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานิเทศก์ ครู อาจารย์ และนักวิชาการ ในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนในยุคดิจิทัล ขอชื่นชมในความมุ่งมั่น ตั้งใจ และความพยายามของผู้เขียน ในการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทยอย่างแท้จริง

นายเจตนิพิฐ หล้าประเสริฐ

ปลัดเทศบาลเมืองแพร่

คำนำ

เมื่อโลกเปลี่ยนการเลี้ยงดูบุตรหลานก็ย่อมเปลี่ยน การอบรมดูแล ต้องทันสมัย ใส่ใจเฉพาะความอบอุ่นนั้นไม่เพียงพอ เด็กยุคใหม่ปัจจัยในการ support ก็เป็นเรื่องสำคัญ ผู้ปกครองจึงมุ่งมั่นในการหาปัจจัยมาให้บุตรหลาน จนลืมและเลยผ่านเวลาทองที่ลูกต้องการความรักความอบอุ่นจากคุณพ่อคุณแม่ เด็กบางคนแค่สองขวบครึ่ง ยังไม่ถึงสามขวบ ก็ถูกผู้ปกครองยัดเข้าระบบการศึกษา แต่ถ้าครอบครัวไหนมีความอบอุ่นเสมอต้นเสมอปลายในท้ายที่สุดเด็ก ๆ จะมีความสุข พัฒนาการตามวัย แต่ก็มีปัจจัยหลายอย่างที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จ ดูแลตัวเองได้ ไม่พึ่งพ่อแม่ และไม่เป็นปัญหาต่อสังคมที่ผันแปรอย่างรวดเร็ว ยากที่จะคาดเดา จากคำกล่าวที่ว่า เด็ก Generation Alpha หน้าตาจะเป็นไปตาม เพลงที่ฟัง หนังสือที่สอน หนังสือที่อ่าน และท้ายสุดจะไปสู่ งานที่ทำ การแบ่ง Generation ก็เพื่อให้เห็นความแปรผันในยุคต่างๆ แบ่งเพื่อให้ทุก Gen ได้รับรู้และเข้าใจเพื่อจะเรียนรู้ให้อยู่ด้วยกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยมิใช่แบ่งแยก คุณครูผู้สอน นอกจากจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้ว ต้องรู้จักกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ และแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคิดใหม่ คิดใหญ่ และต้องทำทันที โดยมีฝ่ายบริหาร ฝ่ายการเมืองสนับสนุน

“ศึกษานิเทศก์” มีบทบาทที่สำคัญสำหรับการศึกษาไทย เปรียบเสมือนที่ปรึกษาด้านวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู ด้วยการ Coaching และสร้าง Inspiration รวมทั้งการวัดและประเมินผลนักเรียน แต่ในปัจจุบัน บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ได้ถูก Disruption ด้วยเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ต่างๆต้องนิเทศผ่าน Clip video ดังนั้นจึงมีคำถามสำคัญคือ เราจะเป็นศึกษานิเทศก์ที่มีคุณค่า และความหมาย ต่อการศึกษาไทยอย่างไรในโลกอนาคต จึงเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้ที่จะอธิบายถึงหลักการ ทฤษฎี และ การปฏิบัติในหน้าที่รับผิดชอบ ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ว่าเป็นเช่นไร เพื่อนำไปสู่การอธิบาย อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนนวัตกรรม และ แนวทางการนำไปใช้ (นวัตกรรมรูปแบบการนิเทศเชิงรุก ในยุคดิจิทัล) ผู้เขียนมีความตั้งใจ และหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยพลิกบทบาทของศึกษานิเทศก์ไทย ให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างภาคภูมิและยั่งยืน ตลอดเวลาในการทำหน้าที่นักการศึกษามา 35 ปี และได้มีบทบาทเป็นหมาม้าของบุตรชาย 2 คน มีความห่วงใยบุตรหลานเยาวชนอนาคตของชาติไทยเรา ที่พวกเขามีสิทธิ์บริหารจัดการคุณภาพชีวิตของเขาเอง และอยากถ่ายทอดประสบการณ์ทำงานทุกวันให้มีความสุข มองอนาคต สดชื่น มีความหวัง เป็นตัวอย่างที่ดีในอาชีพศึกษานิเทศก์ ไม่เป็นยักษ์หลับหรือไม้ตาย Deadwood ในสำนักงาน เหลือเวลาอีก 5 ปีก่อนเกษียณอย่างเกษม จึงเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้หรือเป็นนวัตกรรมก่อนเกษียณนั่นเอง

มุกดา เลขะวิวัฒน์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดเทศบาลเมืองแพร่

พฤษภาคม 2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนิยม	ก
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล	1
บทที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์นิเทศครูแบบใหม่ ต้องเข้าใจว่าครูสอนนักเรียน Generation ไต	19
บทที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างฉับไว ใช้อะไรนิเทศครูจึงจะเหมาะสมและนำไป ประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนได้ดี	45
บทที่ 4 องค์ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษา (Pure Theory) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) นวัตกรรม PLCและแนวทางการสอนแบบ Active Learning นำมาใช้ให้สอดคล้องกับการนิเทศการเรียนการสอนในยุค ดิจิทัลอย่างไร	107
บทที่ 5 การนิเทศการสอนในอนาคตแห่งยุคดิจิทัล ที่เหมาะสม ควรเป็นอย่างไร	151
บทที่ 6 ฉายภาพอนาคตศึกษานิเทศก์องค์การปกครองท้องถิ่นในอีก 5 ปีข้างหน้า (2568 -2572)	173
บทที่ 7 การนิเทศโดยใช้ข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA : Performance Agreement) ตอบโจทย์การนิเทศครูได้ดีเพียงใด	215
บทที่ 8 สรุป อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์ นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม ผู้นำทางวิชาการต้องเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา	287
บทที่ 9 การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมของโครงการพัฒนาการนิเทศการศึกษาขององค์กร ปกครองท้องถิ่น (Case Study : Tessaban Muang Phrae Model)	309
บทที่ 10 การสร้างสรรค์และบังเกิดผล (Create an Impact)กับศึกษานิเทศก์ในอนาคต และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพศึกษานิเทศก์ไทย ในยุคดิจิทัล	325
ประวัติผู้เขียน	434

บทที่ 1 บทนำ

อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล

อนาคตของชาติที่เราฝากความหวังไว้ และที่เรามองหา คือ เยาวชนคนรุ่นใหม่ในวัยเรียนคงหนีไม่พ้น เจนเนอเรชันซี (Generation Z) ที่กำลังเรียนระดับอุดมศึกษา รวมถึง เจนเนอเรชันแอลฟา (Generation alpha) กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 - 4 ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาชั้นต้นเอง (พัชราภา ต้นติชูเวช:2560) ครั้นเมื่อเริ่มต้นปี พ.ศ. 2568 หรือ ค.ศ. 2025 Generation Beta ก็ถือกำเนิดขึ้น McCrindle นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นเด็กที่เกิดมาใน “ยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีวันหยุดนิ่ง” และภายในปี ค.ศ. 2035 Gen นี้จะมีประชากรคิดเป็น 16% ของประชากรโลกซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตอย่างมาก (thestandard.co : 10 กุมภาพันธ์ 2568) เด็กนักเรียนสมัยนี้แตกต่างจากพ่อแม่ และคุณครูอย่างแน่นอนอันเนื่องมาจากหนังสือที่อ่าน เพลงที่ฟัง หน้าที่ดู ครูที่สอน เทคโนโลยีที่เด็กใช้ เรียกได้ว่าเป็นยุค การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ทุนยนต์และระบบอัตโนมัติปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial Intelligence) หรือยุคดิจิทัลนั่นเอง แม้โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) อันเป็นผลมาจากการพลิกผันของเทคโนโลยีดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565: หน้า3) ยุคดิจิทัลมาจากคำภาษาอังกฤษ คือ Digital era คำเรียกอื่นๆ เช่น ยุคสารสนเทศ ยุคคอมพิวเตอร์ หรือยุคสื่อใหม่ บุคคลในบริบทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการทำงาน การศึกษา และพักผ่อน ดังนั้นในบริบทของโลกปัจจุบันจึงถูกเรียกว่า โลกยุคดิจิทัล (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2566: หน้า2) ดังนั้นจึงไม่แปลกใจเลยที่เยาวชนคนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้นว่า ร่อไม่ป็น เย็นไม่ไ้ ใจร้อนขึ้น ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปในทุกเดือน ทุกสัปดาห์ ทุกวัน และทุกนาทึ หรือแม้กระทั่ง ทุกเสี้ยววินาที ก็ตาม ซึ่งตรงกับที่พระพุทธองค์ได้ทรงเล็งเห็นความไม่เที่ยง มาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล ดังที่สอดคล้องกับคำสอนในพระไตรปิฎกได้ให้ความหมายของคำว่า อนิจจัง หมายความว่า ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน หรือตั้งอยู่ในสภาวะเดิมได้ยาก พุทธศาสนาสอนให้เรามองโลกเป็นเช่นนั้น ดังเช่นปี พ.ศ. 2567 นี้ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์กรเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในภาครัฐได้มีการออกพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อส่งเสริมให้องค์กรใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานและติดตามงาน ดังจะเห็นได้จากเทศบาลเมืองแพร่ได้สนองตอบนโยบายรัฐบาล ออกคำสั่งที่ 284/2568 เรื่องให้พนักงานเทศบาล ลูกจ้างเทศบาลเข้ารับการอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่และทิศทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยการบูรณาการ AI และ IOT ภายใต้โครงการปรับปรุงเว็บไซต์และพัฒนากระบวนการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-service) จากการพลิกผันของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้โลกมีลักษณะเป็นโลกยุคคุกกา หรือ VUCA World ซึ่ง ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2566) ได้อธิบายไว้ว่า โลกยุคพลิกผันมาจากคำว่า VUCA World ซึ่งเป็นตัวอักษรขึ้นต้นของคำว่า Volatility หมายถึง ความผันผวน Uncertainty หมายถึง ความไม่แน่นอน Complexity หมายถึงความซับซ้อน และ Ambiguity หมายถึงความคลุมเครือ ดังนั้น VUCA World จึงอธิบายบริบทของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ ดังนั้นทุกคนจึงต้องมีการปรับตัวและยืดหยุ่นเพื่อเตรียมรับความไม่แน่นอน นอกจาก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลกระทบการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้ทุกคนและทุกวงการมีการปรับตัว เพื่อก้าวเข้าสู่ความปกติใหม่ (new normal) และความปกติถัดไป (next normal) สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2566) ยุค new normal หรือการเรียนรู้ในยุค Covid 19 อันเป็นการเรียนรู้ on line – on zoom สู่ยุค next normal การเรียนรู้ เชิงรุก On Platform ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล สัมพันธ์กับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวว่าผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระตุ้นให้เกิดการพลิกผันหลายเรื่องอย่างก้าวกระโดด และส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ในยุคต่อไปด้วยเพราะในปี 2025 โลกได้ต้อนรับเจนเนอเรชันใหม่ที่กำลังจะสร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นั้นคือ Beta เมื่อเด็กเกิดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2025 เป็นต้นไปจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม Gen Beta ซึ่งว่ากันว่าพวกเขาจะเติบโตในยุคที่ไม่เคยรู้จักโลกที่ปราศจาก AI (WWW.techsauce.co :14 กุมภาพันธ์ 2568) โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างสิ้นเชิงเหมือนในอดีตที่ผ่านมา นักการศึกษาจึงต้องปรับตัวอย่างมหาศาลเพื่อออกแบบการจัดการศึกษาใหม่ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตที่คาดการณ์ได้ว่าจะยิ่งทวีความพลิกผันมากยิ่งขึ้น ผู้สอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานแบบเดิมๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน และเปลี่ยนชั้นเรียนแบบเดิมๆ ให้เป็นชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบชั้นเรียนเสมือนจริง (virtual classroom) มากยิ่งขึ้นเรียนรู้ต่อจากโลกยุคพลิกผัน บริบทของโลกกำลังก้าวสู่ยุคเปราะบางและคลุมเครือมากยิ่งขึ้น ซึ่งมาจากคำว่า BANI World ประกอบด้วย Brittle หมายถึง ความเปราะบาง Anxious หมายถึง ความวิตกกังวล Nonlinear หมายถึง การคาดเดาได้ยาก และ Incomprehensible หมายถึง ความเข้าใจได้ยาก ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2566) ได้ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ เทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จะมีช่วงอายุในการใช้งานที่สั้นลงและถูกแทนที่ได้โดยง่าย จึงทำให้เราเกิดความวิตกกังวลกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนเหล่านี้ ซึ่งเป็นที่คาดเดาได้ยากและยากที่จะทำความเข้าใจ เช่นการซื้อโทรทัศน์หรือติดตั้งระบบ Home theater ในบ้านไม่นานก็ตกgrun การซื้อคอมพิวเตอร์ หรือแม้กระทั่งการซื้อรถยนต์ซึ่งเป็นระบบ Hybrid Car ใช้ได้ทั้งไฟฟ้าและน้ำมัน ปัจจุบันก็พัฒนาไปเป็นระบบ E-Car (electric cars) เกือบหมดแล้ว ดังนั้นบริบทของโลกยุคเปราะบางและคลุมเครือจึงสร้างความท้าทายให้กับทุกคนได้มากกว่าโลกยุคพลิกผัน รัชนิกร หงส์พนัส เป็นอีกท่านที่ยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนของโลกเปราะบาง โดยยกสถานการณ์สงครามในยูเครนมาอธิบายปรากฏการณ์ เช่น ความเปราะบาง (Brittle) ของสถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน ซึ่งทำให้ทั่วโลกเกิดความกังวล (Anxious) ไม่สามารถคาดเดา (Nonlinear) ผลของสงครามได้และทำให้สงครามยืดเยื้อยากแก่การเข้าใจ(Incomprehensible) ของชาวโลก การเปลี่ยนแปลงโลกแต่ละยุคจึงเป็นความท้าทายให้ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเผชิญหน้าบริบท ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับยุคเทรนใหม่ในปี 2024 รักษ์โลก สุขภาพ สุขเข้มแข็ง สูงวัยที่มีศักยภาพ ลดช่องว่างระหว่างGen ความปลอดภัยจากการใช้ AI

ด้วยประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งนักการศึกษาไทย 35 ปีที่มีหน้างานการสอน 10 ปี และมีหน้าที่นเทศการจัดการเรียนการสอนมา 25 ปี ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและทางโลกมาพอสมควร จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลกระทบการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (โควิด 19) สถานการณ์สงครามในยูเครน หรือการเกิดสงครามในอิสราเอล นักรบฮามาสบุกฉนวนกาซา กระตุ้นให้เกิดการพลิกผันหรือการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายเรื่องอย่างก้าวกระโดด ทำให้ตระหนักและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโลก ตามที่นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้นิยามความเป็นไปของโลกในยุคต่างๆ ดังนี้ โลกยุคพลิกผัน (VUCA world) เป็นบริบทของโลกปัจจุบันที่เราทุกคนกำลังเผชิญ วิทยาลัย

กองทัพบกในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นใช้คำนี้เพื่ออธิบายความสำคัญของการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง องค์กรของกองทัพให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความพลิกผัน (Whiteman, 1998) ต่อมาคำนี้ได้มีการนำมาใช้ อย่างแพร่หลายในวงการธุรกิจเมื่อผู้บริหารต้องนำองค์กร และปรับตัวต่อตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่แน่นอนมากขึ้น (Johansen & Euchner, 2013) สอดคล้องกับแนวคิดโลกยุคบาบี (BANI World) ที่ต้องเผชิญกับความเปราะบาง (Brittle) ความวิตกกังวล (Anxious) ความไม่สามารถคาดเดาได้ (Nonlinear) ความไม่สามารถเข้าใจ/ยากแก่การเข้าใจ (Incomprehensible) Jamais Cascio(2020) ตัวอย่างความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเช่น เทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆจะมีช่วงอายุในการใช้งานที่สั้นลง และถูกแทนที่ได้โดยง่าย จึงทำให้เราเกิดความวิตกกังวลกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนเหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากและยากที่จะทำความเข้าใจ ดังนั้นบริบทของโลกยุคเปราะบางและคลุมเครือจึงสร้างความท้าทายให้กับทุกคนได้มากกว่าโลกยุคพลิกผัน จึงเป็นความท้าทายให้ผู้มีเทศ ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเผชิญหน้าบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และเสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้รักการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง(ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2566) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงไปของโลก จึงได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นปี พ.ศ.2566 – 2570 ให้มีความสอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)ความสำคัญของกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570) คือการกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-Long Learning) โดยมียุทธศาสตร์ 10 ข้อ ดังนี้ 1) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการคิดคำนวณ (3R) 3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 (8C) 4) การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 5) การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 6) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง 7) การอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 8) การทำนุบำรุงศาสนา 9) การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10) การส่งเสริม บูรณาการทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติสุข และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับการปฏิบัติขององค์กรปกครองท้องถิ่น(เทศบาลเมืองแพร่)ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เทศบัญญัติงบประมาณในแต่ละปี และการให้นโยบายทางการศึกษา SMART Education ของนายกเทศมนตรีเมืองแพร่

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล ความสำคัญของโรงเรียนเทศบาล การกำหนดบทบาทการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญๆ ได้แก่

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วม

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 250 ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนา อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่ และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้อง สอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ หรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ จ. ด้านการศึกษา (1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับ การศึกษาตาม มาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(2) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 10 กล่าวว่าจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มาตรา 41 ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุก ระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

(6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (14) การส่งเสริมกีฬา

(4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2569)

จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ ทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กรอบหลักการยังโน้มนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง โดย

(1) ปฏิรูประบบบริหารจัดการทางการศึกษา โดยปรับระบบบริหารจัดการ การศึกษาใหม่เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ (Accountability)

(2) ปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการ การศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

(3) พัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ ตั้งแต่กระบวนการผลิต สรรหา และการคัดเลือกให้ ได้คนดีคนเก่ง รวมทั้งระบบการประเมินและรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์จากตัวผู้เรียน

(4) ปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบ การศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ปรับหลักสูตรและผลิต กำลังคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาด การวิจัยและการใช้เทคโนโลยีและสื่อ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล ความสำคัญของโรงเรียนเทศบาล การกำหนด บทบาทการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ 4 ประการ ดังที่กล่าวมาข้างต้น อันประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติ กำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2569) แสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ ตระหนักและเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักกฎหมายการศึกษาต่างๆแล้วนำไปสู่การปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม จะเห็นได้จากคำว่าโลกยุคพลิกผันได้ทำให้วงการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการการศึกษา มีการ ตื่นตัวเพราะสถานการณ์โลกยุคพลิกผันส่งผลกระทบต่อวงการการศึกษาเป็นอย่างมาก เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผล กระทบในวงกว้างคือ การถูกแทนที่ (disruption) เช่น มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบชั้นเรียนเสมือนจริง (Virtual classroom) ทดแทนการเรียนรู้ในห้องเรียน มีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ

ปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial Intelligence) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ต้องนำวิชา Coding มาเรียนรู้ ศึกษานานเทคกิ้งในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความเห็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ทั้งผู้เรียน และผู้สอน ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานและเรียนรู้ หากผู้เรียนและผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการทำงานและการเรียนรู้จะทำให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในอดีตได้มาก ดังนั้น ทั้งผู้นิเทศ ผู้เรียนและผู้สอนจึงต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ เท่าทันกับความเจริญก้าวหน้าของ เทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนของ บริบทของโลกในยุค ปัจจุบันที่พลิกผันไปทุกนาที่

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน (VUCA World) สัมพันธ์กับวิถีนาคตใหม่ในโลกยุคบาณี (BANI World) เช่น ความถดถอยทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ และการแพร่ ระบาดของโรค โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การศึกษาของ กลุ่มงานนิเทศการศึกษา กองการศึกษาเทศบาลเมืองแพร่ (2565) ที่ศึกษาผลกระทบของ โลกยุคพลิกผันที่มีต่อสุขภาพจิตของผู้เรียนและวิธีการ ในการช่วยเหลือผู้เรียนของครู ตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 125 คน และผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25 คน พบว่าในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ผู้สอนและผู้เรียนประสบปัญหาด้านสุขภาพจิต ได้แก่ เครียด กังวล กอดตัน สิ้นหวัง รู้สึกหนักใจและไม่สามารถควบคุมและจัดการตนเองได้ ในขณะที่ผู้สอนรับรู้ ว่าสิ่งที่ตนเองต้องทำเพื่อช่วยเหลือ ผู้เรียนคือ การรับฟังผู้เรียน กระชับความสัมพันธ์ ให้ความใส่ใจกับ ความรู้สึกของผู้เรียนทุกคน ลดความคาดหวัง ลดการให้งานและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของครรชิต มนูญผล (2566) ปรับลดชิ้นงานนักเรียนลง งาน 1 ชิ้นวัดได้ครบองค์รวมเพื่อลดภาระงานนักเรียน ที่มีจำนวนมากลง ตอบโจทย์สมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ช่วยให้เด็กแต่ละคน ค้นพบตัวเองได้เร็วที่สุด เสริมสร้างจนเป็นอัจฉริยะ เกิดสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานอยู่ในโลกอย่าง มีความสุขและปลอดภัย ศึกษานานเทคกิ้งก็ให้ความช่วยเหลือออกนิเทศเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ไปโรงเรียนใน บางครั้งและนิเทศ Online โดยใช้ Application Zoom, Google meet, Line video Call บ้าง รวมทั้ง การศึกษาและอ่านรายงานของครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ที่พยายามแก้ปัญหา ทั้ง Online, On site, On demand, On hand รวมทั้งจัดการนิเทศเชิงรุก(พิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์และคณะ ,2565) มีแนวคิด ว่า ไม่ใช่เป็นบทบาทของศึกษานานเทคกิ้ง หรือคณะผู้บริหารสถานศึกษา แต่ควรเป็นบทบาทของครูในสถานศึกษา จึงจัดให้เป็นอีกสมรรถนะหนึ่งของครูมืออาชีพ เรียก สมรรถนะการนิเทศเชิงรุก ใช้กลยุทธ์ PLC (ชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ) ทุกคนที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็น Coach และ Mentor ด้วยการใช้กระบวนการชี้แนะแบบ พี่เลี้ยง (Mentoring-Coaching) มาร่วมขับเคลื่อนไปกับกรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) ผู้บริหารเทศบาลเองก็ไม่นิ่งนอนใจ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น Smart TV, Smart phone, Computer รวมทั้งจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย Internet ความเร็วสูงให้กับโรงเรียน ระดับกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็สื่อสารหลายช่องทางทั้ง Website, Line กลุ่มนักบริหาร กลุ่มศึกษานานเทคกิ้ง กลุ่ม นักวิชาการ รวมทั้งช่องทาง Facebook เพจการศึกษาท้องถิ่นไทย ทำให้การจัดการเรียนการสอนยุคการแพร่ ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี แต่ก็ยังมีผลกระทบตามมา สอดคล้องกับผลการ สสำรวจของปัญหาสุขภาพจิตของเยาวชนไทยปี 2565 พบว่าเด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางต่อ ปัญหาสุขภาพจิตซึ่งเป็นผลกระทบจากสถานการณ์ของโลกและในประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19) เด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบจากการเรียนออนไลน์ การขาดการ ปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมกับเพื่อน และการขาดการเล่นตามช่วงวัย (Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 2022) และจากงานเขียนของ พิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์ (2566) ว่าการเรียนรู้เชิง

รูก On Platform ที่เน้นเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กไทย และยุคที่คนไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อความทันต่อเหตุการณ์ จากผลการศึกษาเหล่านี้จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ของโลกยุคพลิกผันสร้างผลกระทบด้านสุขภาพจิตของผู้เรียน ผู้เรียนที่ไม่สามารถปรับตัวและรับมือกับความพลิกผันได้จึงประสบปัญหาสุขภาพจิตอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับวิธีการในการสอนเพื่อช่วยให้การช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวและเรียนรู้ได้อย่างไม่มีอุปสรรค ดังนั้น สิ่งที่สำคัญสำหรับศึกษานิเทศก์ในการดำเนินกระบวนการนิเทศไปยังครูผู้สอน ส่งต่อไปถึงการพัฒนาผู้เรียนในบริบทของโลกยุคพลิกผัน(VUCA World) สัมพันธ์กับวิถือนาคตใหม่ในโลกยุคบาเนียน (BANI World) คือการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ที่ทำให้ทั้งศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนและผู้เรียนมีความยืดหยุ่น ทางความคิด ความสามารถในการปรับตัว รวมถึงการมองอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นความท้าทายที่ต้องก้าวข้ามผ่านไปได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) โลกยุคพลิกผัน เป็นความท้าทายของการจัดการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่สำคัญของแต่ละประเทศ ว่าจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้อย่างไรให้สามารถรับมือกับความพลิกผันของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตได้

การตื่นตัวของวงการการศึกษาต่อบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

วงการการศึกษามีการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของโลกที่เปลี่ยนไปเพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวให้กับสถาบันการศึกษา Waller et al. (2019) ได้วิเคราะห์ว่าวงการการศึกษามีการปรับตัวอยู่เสมอให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น ในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคโลกไร้พรมแดน และยุคอุตสาหกรรม ในบริบทของโลกยุคพลิกผัน (VUCA World) สัมพันธ์กับวิถือนาคตใหม่ในโลกยุคบาเนียน (BANI World) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ และความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นต้น ดังแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า มีความจำเป็นต้องปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศไทยด้วยนวัตกรรมโดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมเพื่อเตรียมกำลังพลให้พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมใหม่ สถานศึกษาหลายแห่งจึงกำลังพยายามปรับตัว ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรปฏิบัติเพียงแค่การนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่ควรร่วมกับศึกษานิเทศก์และคณะครูออกแบบหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้ การทำงาน และการดำเนินชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอน รวมไปถึงการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวว่าผู้บริหารการศึกษาเองก็จำเป็นต้องมีนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาของครูและนักเรียน รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมการบริหารการศึกษาให้มีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้นโจทย์สำคัญของแต่ละสถานศึกษา คือ ต้องปรับตัวใน บริบทและสถานการณ์ของตนเองในยุคโลกพลิกผันควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อภาคส่วนธุรกิจและภาครัฐเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมโดยปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น และต้องปรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้ม ความต้องการของตลาดแรงงานเช่นกัน (Horstmeyer, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) บุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้านคือ เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง (สภาการศึกษา, 2561) ในการสร้างความตระหนักการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน (VUCA World) สัมพันธ์กับวิถือนาคตใหม่ในโลกยุคบาเนียน (BANI World) โรงเรียนสาธิต

เทศบาลบ้านเขตนวันในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองแพร่ ได้จัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนโดยใช้กรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) มาร่วมขับเคลื่อนทั้งรวมลงมือปฏิบัติในฐานการเรียนรู้จากวิทยากรมหาวิทยาลัยพะเยาและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้คณะครูและนักเรียนตระหนัก เข้าใจ ประยุกต์ใช้ และสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน (VUCA World) สัมพันธ์กับวิถีอนาคตใหม่ในโลกยุคบาบี (BANI World) ได้เป็นที่พอใจ ในฐานการเรียนรู้ได้ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และนอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงกับวิทยาลัยเทคนิคแพร่จัดการเรียนการสอนวิชา Coding และการฝึกปฏิบัติทางช่างด้วยเครื่องมือที่พร้อมให้กับเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตนวันด้วย

ในประเทศไทย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีการปรับตัวโดยกำหนดนโยบายจัดทำ หลักสูตรประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย เช่น หลักสูตรควบข้ามระดับ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้เรียนในการเลือกเรียนแบบบูรณาการต่างคณะ ตามความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาที่ แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (higher education sandbox) เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พัฒนาหลักสูตร ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานในปัจจุบัน และหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเปิด โอกาสให้ผู้เรียนที่กำลังทำงานได้พัฒนาทักษะเดิม (upskill) และเพิ่มเติมทักษะใหม่ (reskill) (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2022) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และการทำงานในโลกยุคพลิกผันสอดคล้องกับแนวคิดของ ครรชิต มนูญผล (2566) กล่าวว่าหมดยุคการศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนต้องเข้ามารวมกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาเดียวกัน วิธีการเรียนรู้แบบเดียวกัน ทำแบบฝึกหัดเหมือนกันและสอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกันแล้ว โลกได้เปลี่ยนแปลงไปทุกๆด้าน ทั้งด้านสภาวะโลกร้อน ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านแรงงาน ซึ่งมีหุ่นยนต์เข้ามาทำงานแทนที่มนุษย์มากขึ้น การศึกษาที่ผ่านมาส่งผลให้มนุษย์มีแต่ทักษะต่ำ ๆ สร้างสรรค์ไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ ออกแบบพัฒนานวัตกรรมเพื่อตนเองไม่ได้ ทำได้เพียงทักษะลอกเลียนแบบไปวันๆ เป็นการศึกษาที่ทำร้ายชาติพันธุ์ของมนุษย์ การศึกษาเช่นนี้ ต้องหมดไปในเร็วพลัน นอกจากนี้ นักการศึกษาไทยอีกท่านหนึ่ง กล่าวสนับสนุนไว้ว่า วงการศึกษาได้รับประโยชน์จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้มีข้อจำกัดน้อยลง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ถึงแม้ไม่ได้อยู่ในห้องเรียน ซึ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2566) โดยการเรียนรู้แบบออนไลน์ต้องมีแรงจูงใจในการเรียน ได้แก่ ความคาดหวัง (expectancy) การเห็นคุณค่า (value) ความสนใจ (interest) กรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) การรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน (belonging)

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมคือ การส่งเสริมการมีสุขภาวะที่ดี การมีสุขภาพจิตที่ดีช่วยให้ ผู้เรียนสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีความเข้มแข็งทางจิตใจ อดทนและไม่ยอมแพ้ ต่อความไม่แน่นอน ความวิตกกังวล ความไม่สามารถคาดเดาได้ ความไม่สามารถเข้าใจ/ยากแก่การเข้าใจ องค์การระดับโลก ได้แก่ OECD และ UNESCO จึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะทาง สังคม และอารมณ์ของผู้เรียน เช่น การตระหนักรู้ตนเอง การกำกับตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม ทักษะการสื่อสาร การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม Hadar et al. (2020) พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะและ และเตรียมความพร้อมด้านสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ที่จำเป็นต่อการรับมือสถานการณ์ของโลกยุคพลิกผัน ดังนั้น การปรับหลักสูตรการเรียนและฝึกฝนให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทาง อารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในปัจจุบัน ทั้งนี้ การศึกษาของ Shliakhovchuk (2021)

พบว่า สมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและทำงานในบริบทของโลก ยุคพลิกผันที่บุคคลควรมี ประกอบด้วย ความตระหนักรู้ต่อวัฒนธรรม (cultural mindfulness) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ความสงสัยใคร่รู้ (curiosity) และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (being a change agent leader) ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ ทำให้บุคคลเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของโลกที่ ไร้พรมแดนและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องกล้าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และเรียนรู้เพื่ออยู่ในความผันผวนและไม่แน่นอน ด้วยการมีมุมมองเชิงบวกว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นโจทย์ที่ทำให้ผู้เรียนต้อง ปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จากคุณลักษณะข้างต้น ที่กล่าวมา ศึกษาวิเคราะห์ ครูผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีมุมมองเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงการมีความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง คุณสมบัติเหล่านี้จึงตรงกับคุณลักษณะการมีกรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสูกัญญา แซ่มซ้อย (2565) นักการศึกษาไทย ผู้คร่ำหวอดและมีความเชี่ยวชาญยิ่งในการศึกษาโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคต่างๆ

ภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับTrend 2024 ที่เปลี่ยนแปลงไป

รายงานการพิจารณาศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปฏิรูปการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ตามหนังสือที่ สว (กมธ2) 0010/ว 1859 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2566 เรื่อง ขอมอบรายงานผลการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาธิการปกครองท้องถิ่น สรุปรายงานการพิจารณาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่า รายงานผลการพิจารณาการศึกษา ดังกล่าว เป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิรูปการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ดังนี้

- คณะกรรมการการศึกษาธิการปกครองท้องถิ่น วุฒิสภา โดย พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช ประธานคณะกรรมการการศึกษาธิการ ประกอบด้วย รองประธาน, เลขานุการ, ที่ปรึกษา และกรรมการ จำนวน 18 คน
- คณะอนุกรรมการติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย ประธาน นายณรงค์ อ่อนสะอาด และอนุกรรมการ จำนวน 12 คน
- คณะทำงานเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา ประกอบด้วย ประธาน นายชาติ ศรีสันต์ และคณะทำงาน จำนวน 12 คน สรุปได้ดังนี้
- ปัญหาและอุปสรรคของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

1. **ด้านบุคลากร** ขาดแคลนสายงานสนับสนุนการสอน อาทิ ไม่มีการบรรจุแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ ในสถานศึกษาเป็นข้าราชการ ทำให้ข้าราชการครูยังต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานดังกล่าวเพิ่มขึ้น

2. **ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้** มีข้อจำกัดด้านพื้นที่และงบประมาณ ไม่สามารถขยายอาคารเรียน สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลมีน้อย ขาดแคลนห้องปฏิบัติการภาษาเฉพาะด้าน ห้อง ICT

3. **ด้านการบริหารจัดการ** มีปัญหาความไม่ชัดเจนในการตีความตามระเบียบ ยังพบปัญหาการขาดการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลการจัดการศึกษาและการถ่ายโอน

4. **ด้านงบประมาณ** การได้รับการโอนเงินงบประมาณอุดหนุนล่าช้าไม่สามารถดำเนินการตามโครงการได้ตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด และสถานศึกษาบางแห่งไม่เข้าใจในระเบียบที่เกี่ยวข้องส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการใช้จ่ายงบประมาณ

- ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. **ด้านนโยบาย** การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารบุคคลส่วนท้องถิ่น เนื่องจากข้าราชการครูใช้กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลโดยอนุโลม

2. **ด้านบุคลากร** กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรเสนอให้มีการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัด เป็นผู้ดำเนินการสรรหาบรรจุแต่งตั้งข้าราชการทุกตำแหน่งและทุกระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงแนวนโยบายในการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. **ด้านบริหารจัดการ** กฎ ระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ครอบคลุมและชัดเจนในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยไม่ต้องมีการมอบอำนาจจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งที่ผ่านมาอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาได้ ทำให้การมอบอำนาจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความลักลั่น ขาดความเป็นอิสระและคล่องตัว

4. **ด้านงบประมาณ** รัฐควรสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พอเพียงและเหมาะสม

- ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ควรบรรจุยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษา ร้อยละ 30 ของงบประมาณ
2. ควรเร่งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานการศึกษา/สมัชชาการศึกษา และภาคีเครือข่ายการศึกษาในพื้นที่
3. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อบูรณาการจัดการศึกษา
4. ควรสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองตอบการพัฒนาเอกลักษณ์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคสู่สากล
5. ควรกำหนดแนวทางในการให้ความรู้ แนะนำสนับสนุนช่วยเหลือบิดามารดา ได้รับการดูแลและพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง
6. ควรสนับสนุนช่วยเหลือ และอุดหนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
7. จัดการศึกษาในพื้นที่ในทุกสังกัด ควรร่วมมือกันดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
8. ผู้บริหารควรสนใจ ให้ความสำคัญ จริงใจและเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
9. ควรร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม วางแผนพัฒนาระบบ ประสานความร่วมมือเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆ
10. ควรส่งเสริมให้มีการผลิต จัดทำ พัฒนาสื่อเทคโนโลยี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบันทึกและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ
11. ควรระดมทรัพยากรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
12. ผู้บริหารท้องถิ่นควรคำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ควรมีมุมมองในมิติต่างๆ อาทิ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตลอดชีวิต และความหลากหลายของช่วงวัย เป็นต้น
13. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมควรให้การสนับสนุนอาหารเข้าให้กับนักเรียนที่มีความจำเป็นและขาดแคลน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
14. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในพื้นที่ด้วยการสนับสนุนด้านต่างๆ อาทิ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรงบประมาณในการจัดการศึกษาตามระเบียบที่กำหนด โดยจัดทำแผนงาน/โครงการ อุปกรณ์ บุคลากรทางการศึกษาให้แก่สถานศึกษาอย่างเพียงพอ

ประสบการณ์ที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงของโลก หลักการแนวคิด และการปฏิบัติงานในหน้าที่นักการศึกษา 35 ปี ศึกษานิเทศก์ 25 ปี ผ่านผู้บังคับบัญชาหลายท่าน เป็นลูกศิษย์อาจารย์หลายท่าน และที่สำคัญปฏิบัติงานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์ร่วมกับคุณครูมาหลายรุ่น ผู้เขียนอยู่รุ่นกลางๆ เหลือเวลาทำงานอีก 5 ปี 4 เดือน มีทั้งคุณครูรุ่นน้อง ๆ เพื่อนครูและคุณครูรุ่นพี่ ที่ทยอยเกษียณกันออกไป จากแนวคิดและกำลังใจครั้งแรกในการเขียนหนังสือนอกจากการทำวิจัย ที่ได้จากท่านคณบดีคณะครุศาสตร์ รศ.ดร.ศิริเดช สุชีวะ, รศ.ดร.วรรณิ์ แกมเกษ ตลอดจนบุคลากรนิเทศการศึกษาที่ผู้เขียนเคารพรักมาก คือ รศ. ดร. บุญมี เฌรยอด รวมทั้ง Website CU book Online ที่ให้ออกาสผู้เขียนนำเสนอหนังสือ งานเขียน ในระบบ File ซึ่งมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการพิมพ์ Paper โดยมีผู้เชี่ยวชาญอ่านตรวจทานให้ ก่อนนำไปขายในระบบ E-Book Online และโอน สตงค์ค่าตอบแทนผ่านธนาคาร (Payment Bank transfer) แล้วส่งทาง E-mail แม้รายได้ไม่มากนัก และจะต้องเสียภาษีพอสมควร แต่ผู้เขียนก็ภูมิใจ ไม่ถึงขั้นเรียกว่า “เสือนอนกิน” แต่อาจจะเป็นได้เพียง

“น้องเหมียวนอนกิน” ก็ดูน่ารักมีใช้น้อย เขียนอะไรไปก็ให้มีจริยธรรม อ้างอิงแหล่งที่มา อย่างนั่งเทียนเขียน ปฏิบัติกับตัวเองให้เกิดมรรคผล แล้วค่อยไปถ่ายทอด ไปสอนคนอื่น จะได้เป็น Inspiration ที่ดี เกิดมีอานิสงส์ กับครอบครัวอบอุ่นมีลูกน่ารักไม่ดื้อและตนเอง มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความภาคภูมิใจ มีศักดิ์ศรี มีสุขภาพดีทั้ง ภายใจ จึงจะช่วยสังคมได้ดี ไม่จำเป็นต้องหวแสลง ดังที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานคติธรรมเนื่องในวันมาฆบูชา 12 กุมภาพันธ์ 2568 “จงหมั่นเตือนตนด้วย ตนเอง อย่าย่อหย่อนในการขัดเกลา กาย วาจา ใจให้คุ้นชินกับความประณีตสุภาพ สุขุม ช่วยกันเหนียวรั้งสังคม อยู่บนหลักการไม่ทำร้าย และ ไม่พูดร้าย”

ในท้ายบทนี้ขอแนะนำเสนอความตั้งใจจะเขียนให้ครบทั้ง 10 บท ในเวลาราชการที่เหลือน้อย ตามกำลัง ความสามารถ โดยลูกชายคนโตออกแบบปกให้แล้ว เนื้อหาไล่เรียงกันไป ดังนี้

บทนำ อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล ศึกษาวิเคราะห์จะนิเทศครูแบบไหน ต้องเข้าใจ ว่าครูสอนนักเรียน Generation ไต การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างฉับไว ใช้อะไรนิเทศครูจึงจะเหมาะสม และนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนได้ดี : ทฤษฎี และแนวปฏิบัติองค์ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาที่เป็น ทฤษฎีบริสุทธิ์ (Pure Theory) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) นวัตกรรม PLC และแนวทางการสอนแบบ Active Learning นำมาใช้ให้สอดคล้องการนิเทศการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล อย่างไร : ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ ภาพประกอบการดำเนินการในหน้าที่งานที่รับผิดชอบจริง การนิเทศการสอน ในอนาคตแห่งยุคดิจิทัล ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร : ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ ภาพประกอบการดำเนินการใน หน้าที่งาน ที่รับผิดชอบจริง ฉายภาพอนาคตศึกษานิเทศก์องค์กรปกครองท้องถิ่นในอีก 5 ปีข้างหน้า (2568-2572) สรุป อนาคตภาพการนิเทศการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล เข้าสู่โลกพลิกผัน สร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการเรียนการสอนนวัตกรรม ผู้นำทางวิชาการต้องเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศโดยใช้ข้อตกลงใน การพัฒนางาน (PA : Performance Agreement) ตอบโจทย์การนิเทศครูได้ดีเพียงใด : หลักเกณฑ์ และแนว ปฏิบัติ การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมของโครงการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ขององค์กรปกครองท้องถิ่น . (Case Study : Tessaban Muang Phrae Model) ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล นโยบายกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น นโยบายจังหวัดและนโยบายสำนักงานเทศบาลเมืองแพร่ นำมาจัดทำเป็นแผนงานโครงการ นิเทศในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองแพร่ สอดรับกันมาเป็นลำดับ เป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และนักเรียนได้รับการพัฒนา สร้างการเปลี่ยนแปลง (Create an Impact) ผลที่เกิดขึ้น การเป็นแบบอย่างที่ดี ในการประกอบอาชีพศึกษานิเทศก์ ในแต่ละบทจะใช้ภาพประกอบในหน้าที่งานที่ปฏิบัติจริง เป็นภาพที่มี ลิขสิทธิ์ หากท่านใดจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตก่อน เพราะหนังสือเล่มนี้เป็นนวัตกรรมของผู้เขียน แต่หากท่านจะนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านหนังสือและดูภาพประกอบแล้วไปใช้ในการทำงาน การใช้ชีวิต ก็นับเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่ที่เราถ่ายทอดไปแล้วมีผู้อ่านที่สืลเสมอกัน ธรรมะจัดสรรให้นำไปต่อยอดเป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดในวงการการศึกษาไทย ให้มีคนมองบวกบ้าง การศึกษาไทยพัฒนาในรอบ 50 กว่าปี ที่ผู้เขียนจำความได้ เป็นเด็กนักเรียน เป็นนิสิต เป็นครูผู้สอน และเป็นศึกษานิเทศก์ ในหนังสือเล่มนี้จะค่อยๆ อธิบายให้ฟัง อย่างเรียบง่าย แต่งดงาม นำไปใช้ได้หากมีความตั้งใจจะเปลี่ยนแปลง เรียกได้ว่าแค่เริ่มคิด ชีวิตก็ เปลี่ยนแปลงแล้วนั่นก็คือ แค่เปลี่ยนมุมมอง นั่นเอง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ครรชิต มนูญผล.(2566).การนิเทศเชิงรุกแบบระเบิดจากข้างในตามหลักศาสตร์พระราช.เอกสารประกอบการอบรม.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,กระทรวงมหาดไทย
- ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ.(2566). การเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2566). การเรียนรู้เชิงรุกเสริมสร้างสมรรถนะ. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2566). สมรรถนะการนิเทศเชิงรุก ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวพรรณ ขำทับ. (2565). การฝึกอบรมทักษะด้านมิติสัมพันธ์แบบสามมิติบทเทคโนโลยีเมตาเวิร์ส. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 50(4)
- รัชนิกร หงส์พนัส. (2566). สื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ “จักรวาลนฤมิต Historicovator” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองในโลกยุคบาบี. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 51(2)
- วรการณ สามโกเศศ. (2565, 22 ธันวาคม). กรอบความคิดจาก VUCA สู่ BANI. <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1004689>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย.(2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Cascio,J.(2020, January 10). **Facing the age of chaos**. <https://medium.com/@Cascio/Facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>
- Dweck, C., & Yeager, D. (2019). **Mindsets: A view from two eras**. *Perspectives on Psychologicalscience*, 14(3), 481-496.
- Hadar, L., Ergas, O., Alpert, B., & Ariav, T. (2020). **Rethinking teacher education in a VUCA world: student teachers’ social-emotional competencies during the Covid-19 crisis**. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 573-586.
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council). (2022). **Higher education sandbox**. <https://www.nxpo.or.th/th/tag/higher-education-sandbox/>
- Onjai_uea, P. (2020). **The development learning activities to promote growth mindset of pre-service teacher students**. *Journal of Industrial Education*, 18(2), 21-30.
- Shliakhovchuk, E. (2021). **After cultural literacy: new models of intercultural competency for life and work in a VUCA world**. *Educational Review*, 73(2), 229-250.
- Waller, R., Lemoine, P., Mense, E., Garretson, C. & Richardson, M. (2019). **Global higher education in a VUCA world: Concerns and projections**. *Journal of Education and Development*, 3(2), 73-83.

บทที่ 2

ศึกษานิเทศก์จะนิเทศครูแบบไหน

ต้องเข้าใจว่าครูสอนนักเรียน Generation ไດ

แม้ไม่ต้องทำวิจัยหรือประมวลข้อมูลอะไร เราก็จะเห็นได้ชัดเจนว่าโลกได้เปลี่ยนไปแล้ว และเปลี่ยนไปในชนิดที่เราอาจตามไม่ทันและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ถ้าเราอยู่เฉยๆโดยไม่ทำอะไรเราก็จะถูกส่งไปอยู่หลังเขาได้โดยไม่ยาก (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ :คำนำ,2563) นับเป็นเรื่องโชคดีที่ผู้เขียนมีลูกชาย 2 คน คนแรกเกิดปี ค.ศ. 2001 หรือ 2544 คนเล็กเกิด ค.ศ. 2004 หรือ พ.ศ. 2548 เรียกได้ว่าเป็น Generation z คาบเกี่ยวกับ Generation Alpha จึงได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงต่างจากการเลี้ยงดูลูก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีที่ผู้รู้หลายท่านในวงการการศึกษาไทย ได้นำเสนอไว้ ทั้งใน หนังสือ บทความ web side และ ช่องทาง social media ต่างๆ ดังนี้ พัทธราภา ตันติชูเวช (2560) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ เจเนอเรชั่นแอลฟา : เจเนอเรชั่นใหม่ในสังคมไทยศตวรรษที่ 21 แบ่งไว้เป็นตอนๆ น่าอ่าน ง่ายต่อการทำความเข้าใจและสามารถอธิบายจากประสบการณ์เลี้ยงดูบุตรจริง และการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนตลอดจนการสนทนาแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอน และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจากการติดตามข่าวในช่องทางต่างๆ รวมทั้งการอ่านงานเขียนและบทความทางวิชาการ การฟังวิทยากร ฟังและดู You Tube, Life Coach, ดูหนังใน Netflix กับลูก การฟังดนตรีที่ลูกชายเล่น การช่วยกันทำอาหารที่ลูกชอบ เช่น แดงโมปลากรอบ สปาเก็ตตี้ครีมซอส ยำและสเต็กเซลมอล เป็นต้น เราจึงเรียนรู้กันและกัน จึงไม่ยากนักที่จะปรับตัวเข้ากับแต่ละ Generation ได้อย่างลงตัว

ตอนที่ 1 ทำความรู้จักกับเจนเนอเรชั่น เจเนอเรชั่น คือ อะไร

ก่อนที่จะพูดถึงเจนเนอเรชั่นแอลฟา เราควรทำความรู้จักกับคำว่า “เจนเนอเรชั่น” (generation) เสียก่อน โดยแนวคิดการแบ่งเจนเนอเรชั่น หรือช่วงอายุของบุคคลนั้นเริ่มต้นจากนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ มันทไฮม์ (Mannheim) ใน ค.ศ.1923 คำว่าเจนเนอเรชั่นนั้น เมื่อแปลจากคำทับศัพท์เป็นภาษาไทยจะมีคำเรียกอยู่หลายคำ เช่น “ชั่วคน” “ชั่วอายุคน” “หนึ่งชั่วคน” เท่ากับประมาณ 20 ปีกว่าๆ จนเกือบใกล้ 30 ปี และในบางประเทศอาจถึง 30 ปี (วรารักษ์ สามโกเศศ, 2554) การแบ่งชั่วอายุ (generation) ของบุคคลในปัจจุบันจะแบ่งภายหลังการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

ปัจจุบันมีชั่วอายุของบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่บนโลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันทั้งหมด 6 ชั่วอายุคน หรือ 6 เจเนอเรชั่น ดังนี้

เจนเนอเรชั่น 1 : เบบี้บูมเมอร์ (baby boomers)

เจนเนอเรชั่น 2 : เจเนอเรชั่นเอกซ์ (generation x)

เจนเนอเรชั่น 3 : เจเนอเรชั่นวาย (generation y)

เจนเนอเรชั่น 4 : เจเนอเรชั่นซี (generation z)

เจนเนอเรชั่น 5 : เจเนอเรชั่นแอลฟา (generation alpha)

เจนเนอเรชั่น 6 : เจเนอเรชั่นเบต้า (generation Beta)

ตอนที่ 2 เจเนอเรชันแอลฟาคือใคร ความหมายของเจเนอเรชันแอลฟา (Generation alpha)

หากคุณคือบุคคลที่เกิดใน ค.ศ.2010-2025 หรือ พ.ศ.2553-2568 คุณคือบุคคลเจเนอเรชันแอลฟา เจเนอเรชันนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า google kids หรือ the regeneration หรือ regeneration hope หรือ regeneration new age หรือ the saviours หรือ generation y-not หรือ new generation หรือ the neo-conservatives หรือ gen A เจเนอเรชันแอลฟา ถือเป็นเจเนอเรชันแรกที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง บุคคลในเจเนอเรชันนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกของบุคคลในเจเนอเรชันวายและเจเนอเรชันเอกซ์ และเป็นรุ่นหลานของบุคคลที่เกิดในช่วงปลายของเบบี้บูมเมอร์

บุคลิกลักษณะสำคัญของเจเนอเรชันแอลฟา (Generation alpha) เнга ซิมเคร้า โสโต เทคโนโลยี ผังในดีเอ็นเอ วัตถุนิยม ใจร้อน รักอิสระ รอไม่ได้ คอยไม่เป็น อายุยืน ระดับการศึกษาสูง การศึกษาไม่ได้หมายถึงแค่ในห้องเรียน เข้าเรียนเร็วและอยู่ในระบบการศึกษานาน โรคอ้วนปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

นับเป็นความโชคดี ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า เรามีลูกชาย 2 คน ที่เกิดคาบเกี่ยวอยู่ในเจเนอเรชันซี (generation z) และ เจเนอเรชันแอลฟา (generation alpha) คนโตเกิดปี ค.ศ. 2001 คนเล็กเกิด 2004 เรามีอาภิง อาม่า เกิดเจเนอเรชัน 1 : เบบี้บูมเมอร์ (baby boomers) ม่าม้าป้าป้าเกิดเจเนอเรชัน 2 : เจเนอเรชันเอกซ์ (generation x) และมีอาภิงเกิดเจเนอเรชัน 3 : เจเนอเรชันวาย (generation y) เรียกได้ว่าในบ้านมีครบทุก generation จึงง่ายในการปรับตัวถ้าหากออกไปสู่สังคมภายนอก คำว่าชั่วอายุคน เราก็ได้เรียนรู้ อาภิงได้รู้หลานชายด้วยความรักความอบอุ่น สืบกว่าปีก่อนจะลาออกไป อาม่าก็มีความสุขกับหลานๆ ด้วยการดูแลข้าวปลาอาหาร อาภิง อาสุข ก็ได้สนับสนุน (Support) ทุนการศึกษา แจกจ่ายไปให้หลานๆ ม่าม้าป้าป้าก็สนับสนุนทุกด้าน โดยสรุปมี 5 ด้าน เรียกว่าเคล็ดลับ 5 ห ศน.เลี้ยงลูก ดังนี้ 1) ให้ความรักความอบอุ่น หอม กอด เป็นประจำ ห้ามบ่น 2) หาดอาหารอร่อยให้กิน 3) ให้การศึกษาตามที่ลูกชอบ หากเห็นว่าลูกมีฝัน และมีช่องทางทำอาชีพ 4) ให้กำลังใจในเวลาที่ถูกท้อหรือต้องการ 5) ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง จากการศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการ

พบว่า ยังมีการทำนายแนวโน้มลักษณะสำคัญของเจเนอเรชันแอลฟาในอนาคตอีก 5 ประการ ตามแนวคิดของ (Schawbel, 2014) คือ

1. นิยมการเป็นนายตนเอง ไม่ชอบเป็นลูกน้องใคร
2. ท่องโลกกว้างด้วยปลายนิ้วสัมผัส
3. รักการช้อปปิ้ง (shopping) ออนไลน์เป็นชีวิตจิตใจ แต่ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง
4. มีอำนาจเหนือพ่อแม่
5. ช่องว่างระหว่างชนชั้นสูง

จากแนวโน้มทั้ง 5 ประการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนเห็นด้วยกับ 3 ข้อแรก แต่การมีอำนาจเหนือพ่อแม่ เราสามารถวางเงื่อนไขแต่แรกด้วยความรักความอบอุ่นอย่างถูกวิธี ส่วนช่องว่างระหว่างชนชั้นสูงขึ้นในสังคมไทยนั้นเป็นความรู้สึกในสังคมมากกว่าหรือเป็นการแบ่งเพื่อจัดสวัสดิการรัฐ มากกว่าการแบ่งแยกหรือเหยียดหยามเพราะสังคมได้จากเวลาประเทศมีภัยพิบัติเรายังมีจิตอาสา ช่วยเหลือกัน และที่สำคัญยังไม่มีผลการวิจัยอย่างแน่นอนมารองรับ

เจนเนอร์ชันแอลฟา : เจนเนอร์ชันใหม่ในสังคมไทยศตวรรษที่ 21

เจนเนอร์ชัน	ช่วงปีเกิด	อายุปัจจุบัน
The Builders (รุ่นพ่อแม่ของเบบี้บูมเมอร์)	เกิดก่อน ค.ศ.1945 หรือ พ.ศ.2488 Born before A.D. 1945 (2488 B.E.)	วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late adulthood) 60-80' s
Baby boomers	เกิดระหว่าง ค.ศ.1945-1964 หรือ พ.ศ.2488-2507 A.D.1945-1964 (2488-2507 B.E.)	วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle adulthood) 50-60' s
Generation X	เกิดระหว่าง ค.ศ.1965-1980 หรือ พ.ศ.2508-2523 A.D.1965-1980 (2508-2523 B.E.)	วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle adulthood) 36-50' s
Generation Y	เกิดระหว่าง ค.ศ.1981-1994 หรือ พ.ศ.2524-2537 A.D.1981-1994 (2524-2537 B.E.)	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early adulthood) 22-35' s
Generation Z	เกิดระหว่าง ค.ศ.1995-2009 หรือ พ.ศ.2538-2552 A.D.1995-2009 (2538-2552 B.E.)	วัยเด็กและวัยรุ่น (Children and teenagers) 7-21' s
Generation Alpha	เกิดระหว่าง ค.ศ.2010-2025 หรือ พ.ศ.2553-2568 A.D.2010-2025 (2553-2568 B.E.)	กลุ่มผู้บริโภคหน้าใหม่ (New buyers in economic system; The newbies)

แนวโน้มนัยคุณลักษณะของเจเนอเรชันแอลฟาที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับสังคม ในอนาคตโดยสังคมแรกที่จะมีความเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเจเนอเรชันแอลฟา ก็คือ ครอบครัวหรือพ่อแม่ ซึ่งลูกในยุคเจเนอเรชันแอลฟามีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลเหนือพ่อแม่ จากการแบ่ง Generation ดังกล่าวมาข้างต้นเราก็มีความภาคภูมิใจที่เรามีลูก เราจะได้เรียนรู้ทันสมัยไปกับลูกและไม่ตกยุค รวมทั้งเกิดเคล็ดลับในการเลี้ยงดูลูกๆเรียกว่า 5 ห. ศน.เลี้ยงลูก (มุกดา เลชะวิวัฒน์ : 2563) ดังนี้ **เคล็ดลับประการแรก** ให้ความรักความอบอุ่นห้ามบ่น หอม กอดเป็นประจำทำเป็นนิสัยทำด้วยจิตใจรักใคร่เมตตา ของพ่อแม่สังเกตความแตกต่างได้ชัดเจนจากลูกชายทั้งสองคน คนโตห่มม้าม้าหอมกอดตั้งแต่เล็กจนโต ทุกวันนี้ จบปริญญาตรีแล้วยังให้หอมกอด เป็นปกติ ส่วนลูกชายคนเล็ก หอม กอด ตั้งแต่เล็กๆ พออายุสัก 5 ขวบ ห่มม้าม้าไปเรียนต่อปริญญาเอก 4 ปีครึ่งซึ่งก็เที่ยวไปเที่ยวมาประจำ ช่วงเวลาทองของเราได้ขาดหายไป เวลา กอดเขาจะทำหน้าแหยๆ แม้ในความเป็นจริงเขาก็อยากให้ห่มม้าม้ากอดเช่นกัน เราเองก็พยายามเติมเต็มให้ เขาซึ่งต้องใช้เวลา สอดคล้องกับแนวคิดของท่านนายกเทศมนตรีเมืองแพร่ คุณโชคชัย พนมขวัญ ท่านไปเป็น ประธานในพิธีเปิดต่าง ๆ เช่น ปฐมนิเทศนักเรียน อบรมคุณธรรมนักเรียน นิเทศการสอนของเพื่อนครู ปจฉิม นิเทศคืนสู่อ้อมอกผู้ปกครอง ท่านให้ความสำคัญกับการ กอด หอม บุตรหลาน ครอบครัวอบอุ่นเป็นเรื่องสำคัญ หลักใหญ่ หากมีปัญหาใดๆเกิดขึ้นกับลูกๆของเราเราจะคิดถึงครอบครัวก่อนไปพึ่งสิ่งอื่นๆ เช่น ยาเสพติด เพื่อนชักจูงไปในทางที่ไม่ดี หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีต่อเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นักวิชาการได้แบ่งประเภทของพ่อแม่ (Parenting styles) พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) และอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) เราพร้อมให้เวลาลูก และครอบครัว เราเลี้ยงดูลูกแบบเอาใจใส่ ให้ความรักสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน หากคุณเป็น Wednesday Child คุณจะรู้ว่าพ่อแม่รักลูกเท่ากัน เมื่อคุณมีลูก 2 คนขึ้นไป ธรรมชาติมันจะสอนคุณเอง ลูกคนที่ดีทั้ง สุขภาพกายใจ เราก็จะรักและเป็นห่วง กลัวใครเขาจะมาหลอกเอา ส่วนอีกคนทั้งรักและสงสาร เพราะความไม่ สมบูรณ์ทางกาย อาจจะผอมไป อ้วนไป สุขภาพกายไม่ค่อยดีนัก แต่จิตใจเข้มแข็ง สู้ทุกสถานการณ์ เลี้ยงดู และตามใจให้ความอบอุ่นหอม กอด เหมือนกัน ชอบและใส่ใจในประโยชน์ของเวลาทองที่ลูกชอบและอยู่ ร่วมกัน ผู้เขียนตัดสินใจมาเริ่มต้นครอบครัวที่จังหวัดเล็กๆมีความสงบ มาอยู่ร่วมกันไม่แยกกันไปทำงานใน ต่างจังหวัดหรือในเมืองใหญ่ เพราะอยากให้เวลาทองกับลูกๆ เขาจะต้องการเรามากตั้งแต่แรกคลอด จนถึง ช่วงวัยเด็กถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงวัยรุ่นมัธยมฯ 4 - 6 เขาจะเริ่มสนใจให้เวลากับเพื่อนและการตั้งใจเรียน มากขึ้น ปริญญาตรีเขาก็มีเพื่อนใหม่ ให้เวลาเรียนและกิจกรรมมากขึ้น ช่วงเรียนปริญญาโท 2 ปี ผู้เขียนกลับบ้าน 2 ครั้ง กลับไปเก็บเสื้อผ้าและของใช้จำเป็นเมื่อย้ายเข้าหอพักศึกษิตินิเวศน์ และครั้งที่ 2 กลับไปเก็บ ข้อมูล ส่งวิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติแล้วค่อยกลับบ้านจนคุณแม่กระเช้าเป็นภาษาอีสานว่า “อีนางแป้ว นั้นบ่ ไปกรุงเทพฯ ว่าแม่นปล่อยเอียนลงตม” แปลได้ความเป็นภาษากลางว่า “นางแป้วมุกดานั่นนะ ไปใช้ชีวิต ในกรุงเทพมหานคร สะดวกสบาย คล่องแคล่ว หายไปนาน หาตัวจับยาก เหมือนปล่อยปลาไหลลงโคลน” ดังนั้น เวลาทองกับลูกๆจึงมีน้อยนิดที่เขาคงตามติดและคิดถึงเรา **ประการที่สอง** หาอาหารอร่อยให้กิน คำว่าอาหารอร่อยมีใช่อาหารที่มีราคาแพง ต้องไปทานข้างนอกบ้าน ต้องกินหรืออยู่สบาย แต่หมายถึงอาหารที่ ใส่ความตั้งใจปรุงสุก รสชาติฝีมือแม่ เสริมพร้อมๆจากใจให้ความมหัศจรรย์กับทุกวันในเวลาทองของครอบครัว ต้องรู้จักไปปิกนิกนอกเมือง ข้าวห่ออาจจะทำเองหรือซื้อร้านอร่อยที่ลูกๆชอบ ใส่กล่อง ใส่ปิ่นโตไปกินใน สวนสาธารณะนอกเมืองกับครอบครัวบ้าง เปลี่ยนบรรยากาศ รสชาติอาหารก็จะอร่อยยิ่งขึ้น หากมีที่ให้ลูก ๆ ได้เล่น ปีนป่าย สไลด์เดอด้วยแล้วครอบครัวจะมีความสุขรักกันเหนียวแน่นยิ่งขึ้น อย่าทิ้งโทรศัพท์มือถือให้ลูก เพื่อลดความรำคาญให้กับพ่อแม่เพียงเพื่อให้ลูกสงบ นั้นแหละคุณกำลังทำลายลูก คุณกำลังผลักลูกออกจาก อ้อมอก เป็นประเภทพ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style) การให้เล่นโทรศัพท์

หรือคอมพิวเตอร์ควรมีเงื่อนไข กำหนดเวลา เพื่อเป็นการสร้างวินัยในวัยเด็ก ถ้าละเลยเด็กจะขาดวินัยแล้วเลี้ยงยากผู้ปกครองปวดหัวภายหลัง พ่อแม่รุ่นใหม่ที่ชาญฉลาดต้องมีกิจกรรมกับลูกในช่วงเวลาทอง ตั้งแต่ลูกอยู่ในครรภ์ ก่อนนอนต้องลูบท้องพูดคุยลูกจะมีปฏิกิริยาตอบสนองเอาเข้าหรือศอกดันท้องสัมผัสกับมือปาป้าห่มาม่าน่าอัศจรรย์ พูดคุยเรียกชื่อเล่นลูกที่ตั้งไว้ก็ไม่แปลกอะไร ไม่มีความเสียหายอะไรที่คนโบราณห้ามไว้ เปิดเพลงบรรเลงให้ฟัง ช่วงปี 2001 วง Bond ดังมากคุณสามีซื้อ CD มาให้ฟัง ชอบมาก ผู้เขียนฟัง จนมีลูกเป็นนักดนตรีคลอออกมาที่บ้านต้องช่วยอาบน้ำสระผม ช่วยป้อนนมให้ลูกได้ เมื่อลูกโตสัก 3-5 ขวบ ลูกชายคนโตจะชอบกินอาหารฝีมือแม่และชอบมายืนสังเกตและขอทำอาหารง่ายๆ เช่น สเปกเก็ตตี้ ไข่เจียวหมูสับ ปลาทอดเราก็ก้อยๆสอนลูก โตขึ้นหน่อยก็ชอบดูรายการ เชฟกระทะเหล็ก เรียนปริญญาตรีปีสองขอไปโครงการ Work and Travel America ไปปูเตียง ทำครัว ปัจจุบันฝีมือทำอาหาร แนว Fusion Food และอาหารไทยร้ายฉกาจทีเดียว และน้องชายก็เป็นนักชิมที่ดี ชมอร่อยทุกเมนู

ประการที่สามให้การศึกษา ช่วง 1 - 3 ขวบไม่ควรผลักลูกเข้าโรงเรียน ผู้เขียนโชคดีที่มีอาภรณ์มา แข็งแรง รักและเห่อหลาน เราควรให้อยู่กับคุณปู่คุณย่า หลังจากนั้น บริบาลถ้าจำเป็นก็ควรไป แค่ว่า ป.เตรียม ครึ่งเทอมสอง แล้วค่อยไปอนุบาล 1 - 3 ก็เพียงพอ โดยมีพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ผลัดกันไปรับไปส่งก็ดีแล้ว เมื่อขึ้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กก็พร้อมจะเรียนรู้ กิจกรรมตามหลักสูตรได้ดี ช่วงนี้ผู้ปกครองควรดูแลเอง ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ลูกจะต้องการเรามาก ซึ่งสังคมไทยรุ่นใหม่ที่เปิดเบียร์พ่อแม่จะเห่อลูกช่วงแรกเกิด พอสองขวบ หรือบางคนแค่ขวบครึ่งก็จะนำลูกมาฝากชั้นบริบาล โรงเรียนก็ต้องรับไว้ไม่งั้นไม่มีเด็กเรียนในระบบ ครูก็จะไม่มีงานทำ (อัตราครูก็จะถูกปรับลด) บางครอบครัวพ่อแม่ก็อ้างว่าต้องไปทำงานหาเงินมาส่งเสียลูกเรียน จำเป็นต้องให้ปู่ย่า ตายายเลี้ยง ซึ่งท่านก็เลี้ยงของท่านด้วยความรัก แต่ด้วยความห่างของช่วงวัย (Gap of Generation) ท่านก็ไม่ทันเด็กด้านเทคโนโลยี คุณครูหลายท่านเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ตายาย ทำงานหนักช่วงกลางวัน กลางคืนท่านก็หลับสนิท หลานๆก็เล่นเกมสั่นเตียงคืนบ้างก็ตามใจจนขาดวินัย พ่อแม่ก็ทำงานอยู่ไกลทำให้ขาดช่วงเวลาทองอันอบอุ่นของครอบครัว “เงินไม่ใช่ปัญหาใหญ่ แต่เกือบทุกปัญหาแก้ไขได้ด้วยเงิน” คิดดูให้ดี จะเป็นประเภทพ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) ทุกปัญหาเริ่มต้นจากการ “ติดกระดุมเม็ดแรก” ดังที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ท่านได้ทรงดำรัสไว้ ปวงชนชาวไทยไปคิดเอาก็แล้วกัน ถ้าเม็ดแรกผิด เม็ดต่อไปก็คงจะเรียงผิดไปเรื่อย ๆ ละถ้ารู้ว่าจะติดผิดก็ให้รู้ไว้ ๆ อย่าใส่ออกไปโชว์คนเขา ติดผิดก็แก้ติดใหม่ได้ แต่อย่าทำซ้ำสองครั้ง สามครั้ง ครอบครัวเริ่มจากความรักและจริงใจ ใจซื่อ มือสะอาด มิใช่อยากเอาชนะหรืออยากครอบครอง หรือ Profile ดีมีหน้าตา ยศถาบรรดาศักดิ์ หากแต่งไปแล้วไม่เป็นดังที่คิด ก็อาจจะมีความสุขแค่ 2 - 3 ปีแรกก็แยกทาง ทั้งความอ้างว้างไว้ให้ลูกๆ ขนาดพ่อแม่ที่คลอเคลียมาควรจะรักเขามากที่สุดกลับทิ้งเขาไป เหตุไหนสังคมจะมีความรักความอบอุ่นจริงใจให้เขาได้หรือ รมต.ศึกษาธิการ เข้ามาแก้ปัญหาการศึกษาของสังคม นายกรัฐมนตรีเข้ามาประกาศนโยบาย SMART Education ดูแลการศึกษาท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา เข้ามาทำงานแก้ปัญหาตามนโยบายทั้งของส่วนกลางและท้องถิ่น คุณครูก็ระดมสรรพกำลังทั้งกายและใจ แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นปลายเหตุแล้วศึกษานิเทศก์ก็มาให้มุมมองในการแก้ปัญหาในระดับรากเหง้า ทุกคนต้องมีที่มามีรากเหง้า มีความชอบต่างกัน การเลือกเรียนต้องตามใจผู้เรียน ดังนั้นผู้ปกครอง ต้องคำนึงถึงการมีคุณธรรม มีจริยธรรมในการมีครอบครัว ต้องมีความรับผิดชอบในบุตรหลานที่ให้กำเนิด เพราะมีน้อยลงทุกทีในสังคมในยุคดิจิทัลคนเกิดน้อย ในเมื่อน้อย ก็ควรให้มากด้วยคุณภาพ ค่านิยมการครองเรือนการมีคู่ในสังคมเปลี่ยนไป การมีครอบครัวมุมมองถึง LGBTQ ที่มีความเท่าเทียมในเรื่องเพศ การขอบุตรบุญธรรมมาแล้วแยกทางกัน กฎหมายควรมีบรรทัดฐานในการอนุญาตและควรมีข้อพึงมีพึงได้ที่บุตรจะได้รับการเลี้ยงดูหรือดูแลจนโต หรือแม้แต่ชีวิต น้องมาน้องแมว ที่ทั้งคู่นำมาเลี้ยงดูต้องได้รับการปกป้องด้วย “ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม แต่ทรงพลัง

กับลูกหลานและคนในครอบครัวที่สุด” ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยน ค่านิยม แนวคิด จะเปลี่ยนไป ทุกอย่างทุกคนพอจะรับได้ สิ่งที่เขาได้คือความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น **ประการที่สี่** ให้กำลังใจในเวลาที่ถูกท้อ **และต้องการ** ผู้เขียนโชคดีที่เลี้ยงลูกแล้วเขามีความฝัน คนโตฝันอยากเป็นนักบิน แล้วบอกเส้นทางที่จะไปสู่นักบินได้อย่างเป็นรูปธรรมไม่เพ้อฝัน เขาบอกความฝันเมื่อเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ว่าอยากเป็นนักบิน หัวใจหม้าม้าแทบหลุดไปอยู่ตาตุ่ม โอ้เรามั่นคน Gen X เดินทางไปไหนก็ใช้รถยนต์ รถไฟ ไปเครื่องบินมันไม่ติดดินนะ มันจะปลอดภัยหรือ อาจจะเป็นเพราะเมื่อเขาอยู่ประถมฯ 3 พาเขาไปพิพิธภัณฑ์ตึกลูกเต๋า เขาไปจับ Simulator เครื่องบิน อยู่เป็นชั่วโมง ชอบสะสม เครื่องบินรุ่นต่างๆ เล่น Application เกี่ยวกับเครื่องบินทุกอย่าง ชอบการท่องเที่ยว และทำอาหาร Cheese เน้นๆ ถามเขาว่าจะไปเรียนบินยังไง เขาบอกจบปริญญาตรีแล้วสมัครทุนการบินไทย นกแอร์ รีแอร์เอเชีย ไปเรียนบินแล้วมาใช้ทุนบินให้กับบริษัท ถ้าหม้าม้าออกทุนให้เรียนบิน สองล้านเขาอาจจะไม่ได้บินก็ได้ เพราะอาจจะขาดความอดทน และขาดคุณสมบัติการเป็นนักบินไม่มี Aptitude ต่ออาชีพ และจิตวิทยาของนักบิน ดูเขาตอบเราสิเต็มไปด้วยเหตุผลและความเป็นไปได้ ป้าป้าแนะนำว่าให้ไปเรียน ปริญญาตรีด้านวิศวกรรม จบมาเพื่อสอบเรียนบินไม่ได้ก็จะมีอาชีพรองรับได้ เขาจึงมุ่งมั่นที่จะไปเรียนวิศวกรรมเครื่องกล ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนให้กำลังใจลูกตลอดมาในช่วงการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้นิสิตเรียน Online ที่บ้านมีโอกาสนิดๆก็ให้กำลังใจเขา เพราะการบินไทยก็อยู่ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ถึงขั้นที่ไม่มีเที่ยวบิน บางคนก็ลือว่าออกมาทอดปลาทอดไก่ขาย ผู้เขียนก็พยายามเช็คความตั้งใจของเขาถามว่าลูกเรียนจบยังอยากบินอยู่หรือไม่ ในสถานการณ์เช่นนี้ ลูกก็บอกว่ายังอยากอยู่ครับพร้อมกับให้ข้อมูลประกอบว่า ปัจจุบันมีนักบินที่มีใบอนุญาตแล้วในประเทศไทยสองพันกว่าคน การจะไปเริ่มต้นเรียนบินใหม่แล้วมาแข่งกับคนที่มี License อยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องที่ยากมาก ปีนี้ 2024 ลูกชายจบพอดี คาดว่าจะรับปริญญา ตุลาคม 2567 นี้ การบินไทยประกาศรับสมัครให้ทุน Student Pilot Recruitment 2024 นับเป็นเรื่องที่โชคดีมากๆ เขาสอบผ่านรอบแรกข้อเขียนไปแล้ว เหลืออีก 3 ขั้นตอนคือ ตรวจสุขภาพ ทดสอบ aptitude อาชีพนักบินและจิตวิทยาการบิน ขอให้ลูกโชคดีมีฝันที่เป็นจริงและพระคุ้มครองครับ

